

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 298/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. Č., R., zastúpeného JUDr. A. M., H., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 44/2005 a jeho rozsudkom zo 17. januára 2008 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 51/08 a jeho rozsudkom z 15. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júla 2009 doručená sťažnosť J. Č., R. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom

pod sp. zn. 11 C 44/2005 a jeho rozsudkom zo 17. januára 2008 a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 51/08 a jeho rozsudkom z 15. decembra 2008.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol od roku 1999 účastníkom súdneho konania v postavení odporcu o zaplatenie sumy 29 242,81 Sk v spore o nároku navrhovateľa odvodeného zo sprostredkovateľskej a mandátnej zmluvy, ktorú spolu uzavreli.

V uvedenej právnej veci rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 11 C 44/2005 zo 17. januára 2008 a na základe odvolania sťažovateľa krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 51/08 z 15. decembra 2008.

Sťažovateľ zastáva názor, že na prerokovanie a rozhodnutie v tejto veci nebol vecne príslušný okresný súd, ale ako prvostupňový súd mal o nej rozhodnúť krajský súd, preto podľa neho *„rozsudok Okresného súdu Humenné sp. 11 C 44/2005 zo dňa 17. 1. 2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 Co 51/08 zo dňa 15. 12. 2008 sú nezákonné, pretože boli vydané nezákonnými súdmi“*.

Sťažovateľ svoje presvedčenie v tomto smere opiera v sťažnosti okrem iného o túto argumentáciu:

„Tieto typy zmlúv (sprostredkovateľská a mandátna zmluva) sú upravené v ust. § 642 a nasl. a ust. § 654 a nasl. Obchodného zákonníka.

Na rozhodovanie o tomto nároku podľa vtedy platného Občianskeho súdneho poriadku bol príslušný okresný súd.

Sprostredkovateľská zmluva podľa § 642 a nasl. Obchodného zákonníka sa však netýka trvalého a sústavného sprostredkovania, ale iba ak ide len o jednorázové alebo opakované vyvíjanie činnosti smerujúcej k tomu, aby záujemca mal príležitosť uzavrieť určitú zmluvu s treťou osobou.

Pokiaľ sa ale táto zmluva uzavrie na dobu neurčitú, a ide o trvalú sprostredkovateľskú činnosť, je potrebné takýto vzťah považovať za obchodné zastúpenie

na základe zmluvy o obchodnom zastúpení podľa § 652 a nasl. Obchodného zákonníka a to aj napriek tomu, že v samotnom texte je zmluva označená zmluvnými stranami inak.

Zmluvný typ takéhoto prejavu vôle je treba v konečnom dôsledku zisťovať z obsahu samotnej zmluvy, a nie z jej označenia.

Vychádzajúc ale z obsahu zmluvy, ktorá je predmetom žaloby, išlo už v čase podania žaloby o zmluvu o obchodnom zastúpení v zmysle ust. § 652 a nasl. Obchodného zákonníka.

V čase podania žaloby na súd bol na rozhodovanie o týchto nárokoch vecne príslušný krajský súd ako súd prvého stupňa a to podľa § 9 ods. 3 písm. c) 2. vtedy platného Občianskeho súdneho poriadku, ako aj podľa § 9 ods. 3 písm. j) O. s. p. v znení platnom v čase podania zmeny právneho dôvodu žalobkyne a to bez ohľadu na to, či účastníci záväzkového právneho vzťahu sú podnikatelia, aj spory z právnych vzťahov medzi obchodným zástupcom a podnikateľom, ktorý obchodného zástupcu poveril, okrem sporov z pracovného vzťahu...

S poukazom na ust. § 11 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa konanie uskutočňuje na tom súde, ktorý je vecne a miestne príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností, ktoré sú v čase začatia konania a trvá až do jeho skončenia...

Z obsahu samotnej zmluvy, ktorá je predmetom konania, ktorého vyslovenia nezákonnosti sa touto sťažnosťou domáhame, je zrejmé, že ide o zmluvu o obchodnom zastúpení, resp. o uplatňovanie nárokov vyplývajúcich z tejto zmluvy.

To sú skutočnosti, ktoré tu boli v čase začatia konania, a tak možno konštatovať, že už v čase podania návrhu na súd bol na rozhodnutie o veci vecne príslušný krajský súd ako súd prvého stupňa a to s poukazom na ust. § 9 ods. 3 písm. c) 2. vtedy platného Občianskeho súdneho poriadku.“

Ako zo sťažnosti a z jej príloh ďalej vyplýva, otázkou vecnej a miestnej príslušnosti sa v tejto veci zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý svojím uznesením sp. zn. Ndob 78/03 z 31. marca 2003 rozhodol, že vo veci je príslušný konať okresný súd. Na toto rozhodnutie najvyššieho súdu poukázal v súvislosti s námietkou sťažovateľa o nepríslušnosti okresného súdu aj krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku s tým, že zdôraznil viazanosť súdov nižšieho stupňa takýmto rozhodnutím

(§ 104a ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov).

K tomu sťažovateľ uvádza: „*Rešpektujeme právny názor Krajského súdu v Prešove vyjadrený v časti svojho rozsudku sp. zn. 7 Co 5/08, pokiaľ hovorí o tom, že vecná a miestna príslušnosť konať bola založená uznesením Najvyššieho súdu SR a týmto rozhodnutím v súlade s ust. § 104 ods. 3 O. s. p. je súd nižšieho stupňa viazaný.*

Najvyšší súd SR pred vydaním uznesenia sp. zn. Ndob 78/03 však vychádzal z nesprávne odôvodneného návrhu na riešenie kompetenčného sporu predloženého Krajským súdom v Prešove.

Medzi žalobcom a žalovaným nebola uzavretá zmluva o sprostredkovaní a mandátna zmluva, pretože v skutočnosti išlo o zmluvu o obchodnom zastúpení. Sme toho názoru, že na základe tohto omylu vo veci rozhodol nezákonný súd.“

V závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu, aby:

„1. vyhovel sťažnosti sťažovateľa a vydal nález, že v konaniach, ktoré boli na všeobecnom súde dovŕšené na Krajskom súde v Prešove rozsudkom 7 Co 51/08 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Humenné 11 C 44/2005 boli porušené:

a) základné práva sťažovateľa garantované čl. 46 a čl. 48 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd publikovaných pod č. 23/1991 Zb.

2. zrušuje rozsudok Okresného súdu Humenné 11 C 44/2005 a rozsudok Krajského súdu v Prešove 7 Co 51/08 a vec vracia Krajskému súdu v Prešove ako prvostupňovému súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie.“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané nikým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd sa pri prerokovaní tejto sťažnosti v prvom rade vysporiadal s nepresnosťami týkajúcimi sa namietaného porušenia základných práv sťažovateľa, ktorý v petite (ale aj v odôvodnení sťažnosti) cituje čl. 46 a čl. 48 ústavy bez uvedenia odsekov.

Ústavný súd posúdil vychádzajúc z celého obsahu sťažnosti jej predmet tak, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a základného práva na zákonného sudcu zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny postupom okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach a ich rozhodnutiami v týchto konaniach.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

V danom prípade z príloh sťažnosti (písomné oznámenie Krajskej prokuratúry v P. č. k. Kc 71/09-4 z 5. mája 2009 právnej zástupkyňi sťažovateľa o odložení jeho podnetu na podanie mimoriadneho dovolania) jednoznačne vyplýva, že napadnutý rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C 44/2005 zo 17. januára 2008 a rozsudok krajského súdu sp. zn. 7 Co 51/08 z 15. decembra 2008 nadobudli právoplatnosť súčasne 21. januára 2009. Sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súde doručená 10. júla 2009. Na prvý pohľad je teda zrejmé, že sťažnosť bola doručená ústavnému súde v značnom časovom odstupe po uplynutí ustanovenej dvojmesačnej lehoty v prípade oboch dotknutých súdnych konaní, teda oneskorene. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

V súvislosti s tým ústavný súd bez toho, aby sa tým osobitne zaoberal, už len poznamenáva, že počítanie ustanovenej dvojmesačnej lehoty od doručenia uvedeného oznámenia prokuratúry o odložení podnetu na podanie mimoriadneho dovolania (11. mája 2009) nemá žiadnu právnu relevanciu, pretože toto „rozhodnutie“ nemá žiadnu súvislosť

s právoplatnosťou oboch napadnutých súdnych rozhodnutí a sťažovateľ ho svojou sťažnosťou ani nenapáda.

Pri prerokovaní tej časti námietok sťažovateľa, ktoré sa týkajú možného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny postupom a rozsudkom okresného súdu sp. zn. 11 C 44/2005 zo 17. januára 2008, ústavný súd vychádzajúc z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy pripomína, že toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Je nepochybné, že proti rozsudku okresného súdu mal sťažovateľ právo podať odvolanie a podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ toto právo aj využil. O jeho odvolaní proti prvostupňovému rozsudku rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 51/08 z 15. decembra 2008 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Vzhľadom na to, že na preskúmanie rozsudku okresného súdu bol v prvom rade povolaný krajský súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu, ústavný súd konštatuje, že v tejto časti bolo možné sťažnosť odmietnuť aj pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08).

Ústavný súd na základe všetkých uvedených dôvodov o sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2009